

## **АКЦИОНИ ПЛАН**

**ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ  
У БРЧКО ДИСТРИКТУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ПЕРИОД 2015–2016. ГОДИНЕ**

## УВОД

Једнака права жена и мушкараца гарантована су међународним и домаћим уговорима и законима, па увођење принципа равноправности полова у сва подручја живота и рада на подручју Брчко дистрикта Босне и Херцеговине представља испуњење једног од основних принципа из домена људских права и слобода.

Једнакост и равноправност полова нису само питања социјалне правичности и праведности, него представљају елементарни услов за друштвени и економски развој локалне заједнице, с посебним акцентом на смањење сиромаштва и побољшање квалитета живота свих грађана.

Међународни правни оквир за остваривање равноправности полова чине:

- Универзална декларација о људским правима (1948);
- Конвенција о елиминацији свих облика дискриминације жена УН – CADEW (1979);
- Опциони протокол за Конвенцију о елиминацији свих облика дискриминације жена;
- Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици;
- Међународни пакт о политичким и грађанским правима (1966);
- Факултативни протокол I (1966) и Факултативни протокол II (1989);
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966);
- Пекиншка декларација и Платформа за акцију (1995);
- Европска конвенција о људским правима и основним слободама (1950);
- Декларација о равноправности жена и мушкараца Савјета Европе (1988);
- Препоруке Савјета Европе из области равноправности жена и мушкараца;
- Миленијумски развојни циљеви (1990–2015) / Миленијумска декларација УН-а (2000);
- ЕУ *Gender Roadmap* 2006–2010.
- Резолуција Савјета безбједности УН-а 1325: Жене, мир и безбједност (2000);
- Конвенција Савјета Европе о превенцији и борби против насиља над женама и насиља у породици (2011).

Босна и Херцеговина је потписивањем и ратификовањем наведених међународних докумената, укључивањем у међународне савезе са другим државама прихватила обавезе према овим документима, те је дужна да их поштује и спроводи на свим нивоима власти.

Национални нормативно-правни оквир за једнакост и равноправност полова на подручју Брчко дистрикта БиХ чине:

- Устав Босне и Херцеговине;
- Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине;
- Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини – пречишћени текст („Службени гласник БиХ“ број 32/10);
- Изборни закон Босне и Херцеговине;
- Изборни закон Брчко дистрикта Босне и Херцеговине („Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“ бројеви 17/08 и 43/08);
- Центер акциони план Босне и Херцеговине за период 2013–2017. године;
- Акциони план за спровођење Резолуције Савјета безбједности УН-а 1325: Жене, мир и безбједност (2000) у БиХ (с обзиром да је први Акциони план истекао, ради се нови за период 2014–2017).

Увођење принципа родне равноправности полова у сва подручја живота и рада на локалном нивоу представља испуњење једног од основних принципа из домена људских права и слобода и интегрисање принципа равноправности жена и мушкараца, који није само обавеза родних институционалних механизма, него и свих других институција.

## I. МЕЂУНАРОДНИ ПРАВНИ ОКВИР ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

Један од основних правних принципа Европске уније садржан је у Амстердамском уговору, као оснивачком уговору ЕУ, као и у многим директивама, а односи се на принцип равноправности полова, једнаког третмана и једнаких могућности за жене и мушкарце. Амстердамски уговор налаже обавезу европској заједници да промовише, у свим својим политикама и активностима, једнакост жена и мушкараца и да се залаже за елиминисање свих неједнакости на основу пола. Он уводи концепт коришћења цендер мејнстриминга (gender mainstreaming) и специјалних мјера за борбу против свих видова дискриминације (сексуално узнемиравање на радном мјесту и ван њега, једнакост жена и мушкараца у пословима запошљавања и занимања и друго).

Уродњавање представља уградњу приоритета и потреба жена и мушкараца у све законе, стратегије, планове, програме и акције друштва ради постизања једнакости полова, узимајући у обзир, на нивоу планирања, последице које ће ове акције имати на жене и мушкарце. Овај термин уведен је у употребу доношењем Пекиншке декларације и платформе за акцију, на Четвртој свјетској конференцији о женама (Пекинг 1995).

У ту сврху, важно је да се питање равноправности полова схвати као међусобно уважавање, подршка и сарадња свих жена и мушкараца на добробит цијелог друштва.

Бројне су директиве ЕУ које третирају област равноправности полова, од којих су, свакако, најзначајније и најбројније из области запошљавања и социјалне заштите.

У Декларацији Савјета Европе о једнакости жена и мушкараца (Истанбул 1997), родна равноправност је дефинисана као један од основних критеријума демократије: „Остваривање једнакости жена и мушкараца је саставни дио процеса који води истинској демократији... Демократија мора постати родно освијешћена и осјетљива на род“ (Council of Europe, 2009).

Декларација дефинише четири поља из политике родне равноправности, а то су:

1. политички и јавни живот;
2. економски и професионални живот;
3. усклађивање приватних/породичних обавеза са политичким и професионалним животом;
4. промовисање једнакости у демократском друштву и улоге мушкараца у родној равноправности.

ЕУ Повеља основних права, из 2000. године, потврђује забрану дискриминације и обавезу обезбјеђивања равноправности мушкараца и жена у свим областима.

Европска унија је 2006. године донијела Мапу пута за постизање равноправности између жена и мушкараца (A Roadmap for Equality Between Women and Men 2006–2010). Главне области које су изложене у овом документу су: једнака економска независност за жене и мушкарце; усклађивање професионалног, приватног и породичног живота; равноправна заступљеност полова приликом доношења одлука; искорјењивање свих врста насиља заснованих на полу; елиминација свих стереотипа у друштву заснованих на полу;

промовисање равноправности полова ван ЕУ. У последњем поглављу се наводи „... земље које улазе у Европску унију морају прихватити основне принципе равноправности жена и мушкараца. Оне су дужне да обезбиједи и досљедно уреде законодавство уз одговарајуће административне мјере и правне системе. Надзирање прелаза, спровођења и увођења законодавства Европске уније везаног уз родну равноправност је приоритет у будућим процесима укључивања“.

Кључне тачке за политику родне равноправности су једнакост у економској независности, једнако плаћање за исти рад, једнакост у одлучивању, борба против родно заснованог насиља и родна равноправност.

У Резолуцији 176 (2004) о родном мејнстримингу на локалном и регионалном нивоу, Стратегији за промовисање равноправности жена и мушкараца у градовима и регионима, коју је донио Конгрес локалних и регионалних власти Савјета Европе, наводи се да се примјена принципа равноправности полова специфично разрађује на локалном нивоу (градови и региони).

## II. ДОМАЋИ НОРМАТИВНО-ПРАВНИ ОКВИР ЗА РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

Према Уставу Босне и Херцеговине, Конвенција о уклањању свих облика дискриминације у односу на жене (1979) директно се примјењује у Босни и Херцеговини, а чланом 2, ставом 4 успоставља се принцип недискриминације на било ком основу, укључујући и пол. У складу с принципом недискриминације на основу пола, 2003. године је усвојен Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговини, а 2009. године усвојене су измјене и допуне истог, док је у 2010. години утврђен пречишћени текст Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини, којим се уређује, промовише и штити равноправност полова, гарантују једнаке могућности и равноправан третман свих лица без обзира на пол, у јавној и приватној сфери друштва, те утврђује заштита од дискриминације на основу пола. Закон даје дефиниције директне и индиректне дискриминације, те дозвољава успостављање специјалних мјера с циљем промовисања једнакости полова и уклањања постојећих пракси дискриминације. Као директну дискриминацију Закон дефинише да дискриминација по основу пола постоји када је лице или група лица била третирана, третира се или може бити третирана неповољније у односу на друго лице или групу лица у истој или сличној ситуацији. Индиректна дискриминација по основу пола постоји када је привидно неутрална правна норма, критеријум или пракса једнака за све доводила, доводи или би могла довести у неповољнији положај лице или групу лица једног пола у поређењу са лицем или групом лица другог пола.

Дефиниције које се користе у смислу Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини, конвенција и декларација су сљедеће:

- a) **пол** представља биолошке и психолошке карактеристике по којима се разликују лица мушког и женског пола, а означава и џендер/род као социолошки и културолошки условљену разлику између лица мушког и женског пола и односи се на све улоге и особине које нису условљене или одређене искључиво природним или биолошким факторима, него су прије производ норми, праксе, обичаја и традиције и кроз вријеме су промјенљиви;
- b) **равноправност полова** значи да су лица мушког и женског пола једнако присутна у свим подручјима јавног и приватног живота, да имају једнак статус, једнаке

могућности за остваривање свих права, као и једнаку корист од остварених резултата;

- c) **равноправан третман свих лица мушког и женског пола** подразумијева обезбјеђење одсуства дискриминације по основу пола;
- d) **једнаке могућности свих лица без обзира на пол** подразумијева одсуство препрека за економско, политичко и друштвено учешће по основу пола;
- e) **дискриминација у језику** постоји када се користи искључиво један граматички род као генерички појам;
- f) **институционални механизми за равноправност полова** представљају тијела и лица која успостављају надлежни законодавни, извршни и органи управе свих нивоа власти у Босни и Херцеговини ради спровођења Закона о равноправности полова у БиХ, координирања и реализације програмских циљева из Цендер акционог плана Босне и Херцеговине и обезбјеђења спровођења међународних стандарда у области равноправности полова;
- g) **Цендер акциони план Босне и Херцеговине** је стратегија којом се дефинишу програмски циљеви за остваривање равноправности полова у свим областима друштвеног живота и рада, у јавној и приватној сфери.

У члану 26 тачки c) Закона дефинисана је обавеза Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине да у оквиру својих надлежности „иницира и координира израду цендер акционог плана Босне и Херцеговине, у сарадњи са ентитетским цендер центрима, а који усваја Савјет министара Босне и Херцеговине, а у тачки d) да „прати примјену и врши координацију активности са свим релевантним субјектима у процесу имплементације Цендер акционог плана Босне и Херцеговине из члана 24 става 2 овог закона.

Законом није дефинисана обавеза Агенције за равноправност полова Босне и Херцеговине да у оквиру својих надлежности иницира и координира израду цендер акционог плана Босне и Херцеговине, у сарадњи са Брчко дистриктом БиХ иако је он јединствена административна јединица локалне самоуправе која је под суверенитетом Босне и Херцеговине, тако да Брчко дистрикт БиХ није ни поменут у Цендер акционом плану Босне и Херцеговине.

Израда овог плана је једна од обавеза из Пекиншке декларације и платформе за акцију коју је и Босна и Херцеговина потписала 1995. године. Цендер акциони план Босне и Херцеговине обухватио је обавезе и препоруке из релевантних међународних и домаћих докумената који су на снази у Босни и Херцеговини и према којим Босна и Херцеговина има обавезу да поступа и извјештава. Међутим, интегрисање принципа родне равноправности није само обавеза цендер националних механизма већ и свих других државних институција.

Цендер акциони план БиХ стратешким циљем 1 „Израда, спровођење и праћење програма и мјера за унапређивање равноправности полова у институцијама власти“ дефинише приоритетне области дјеловања за све, укључујући и локални ниво:

- спречавање и сузбијање насиља на основу пола;
- јавни живот и доношење одлука;
- рад, запошљавање и приступ економским ресурсима;
- образовање, наука, култура и спорт;
- здравље, превенција и заштита;
- социјална заштита.

Такође, утврђене су трансверзалне области о којима треба водити рачуна унутар сваког од наведених приоритета, а то су:

- медији;
- унапређивање положаја вишеструко маргинализованих група жена и мушкараца;
- улога мушкараца у постизању равноправности полова;
- усклађивање професионалног и приватног живота.

### **III. ЛОКАЛНИ ЦЕНДЕР АКЦИОНИ ПЛАН**

Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, као највиши правни акт локалне заједнице, у члану 13 дефинише основна права и обавезе на начин да свако има право да ужива сва права и слободе гарантоване Уставом и законима Босне и Херцеговине, овим статутом и законима Дистрикта, без дискриминације по било ком основу, укључујући, између осталог, дискриминацију по основу пола, те да сва лица на територији Дистрикта уживају права и слободе које су им дате Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама. Као што је већ речено, чланом 20 Закона о равноправности полова у Босни и Херцеговини регулисано је да државни органи на свим нивоима власти, и органи локалне самоуправе, укључујући законодавну, извршну и судску власт, политичке партије, правна лица са јавним овлашћењима, правна лица која су у својини или под контролом државе, ентитета, кантона, града или општине или над чијим радом јавни орган врши контролу, обезбиједиће и промовисати равноправну заступљеност полова у управљању, процесу одлучивања и представљању. Ова обавеза постоји и за све овлашћене предлагаче приликом избора представника и делегата у међународним организацијама и тијелима; да равноправна заступљеност полова постоји у случају када је један од полова заступљен најмање у проценту 40% у наведеним тијелима; да се дискриминацијом по основу пола сматра ситуација када не постоји равноправна заступљеност.

Чланом 8 ставом 2 истог закона регулисано је и да надлежни државни, ентитетски, кантонални органи и органи јединица локалне самоуправе прописују посебне мјере законима и другим прописима, другим актима, политикама, стратегијама и плановима којим се уређују поједина подручја друштвеног живота.

Локални Акциони план за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности Брчко дистрикта БиХ је развојни докуменат Брчко дистрикта БиХ који има за циљ побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности.

Може се рећи да процес увођења родне равноправности у Брчко дистрикту БиХ, у све области друштвеног живота, захтијева, прије свега, дјеловање у смислу промјене свијести и повећања знања о узроцима и посљедицама дискриминације по основу пола. Због тога је то један дуготрајан процес који зависи од бројних друштвених околности. Равноправност полова још увијек није третирана као приоритет развојних и других стратегија.

Локалним Акционим планом за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности у Брчко дистрикту БиХ утврђују се активности које ће се остваривати у периоду од 2014. до 2016. године. Детаљно планирање активности извршено је за пет приоритетних области које је идентификовала радна група за израду Акционог плана.

Акционим планом су прецизно дефинисане улоге и одговорности носилаца реализације, као и институционални механизми који треба да омогуће постизање планираних резултата, а самим тим и остваривања општих стратешких циљева.

Радна група утврдила је сљедеће области дјеловања:

1. Побољшање економског положаја жена и остваривање родне равноправности;
2. Побољшање здравља жена и унапређивање родне равноправности у здравственој и социјалној политици;
3. Остваривање родне равноправности у образовању;
4. Превенција и сузбијање свих видова насиља над женама и обезбјеђивање свеобухватног система заштите за жене жртве насиља;
5. Повећање учешћа жена у процесима одлучивања и остваривање равноправности полова.

За постизање планираних резултата, а самим тим и остваривање општих стратешких циљева у утврђеним областима дјеловања важну улогу имају медији. С обзиром да медији имају велики утицај на друштвене промјене, медијска промоција равноправности полова, као начела људских права, може убрзати промјене ка равноправности полова. Све активности треба усмјерити на промјену свијести о равноправности полова код шире и стручне јавности како би се утицало на разбијање стереотипа и предрасуда о питању равноправности полова.

Закони Брчко дистрикта БиХ који регулишу области:

- Образовања;
- здравствене заштите;
- социјалне заштите;
- рада и запошљавања;
- спорта и културе;

нису усклађени, првенствено, са Законом о равноправности полова у БиХ, јер исти не садрже одредбе које упућују на равноправност полова, равноправан третман мушког и женског пола, једнаке могућности свих лица без обзира на пол и друга питања регулисана наведеним законом.

Важно је истаћи да Брчко дистрикт БиХ још увијек нема закон о спречавању насиља у породици, чије је доношење планирано у 2015. години.

## **ПОВЕЋАЊЕ УЧЕШЋА ЖЕНА У ПРОЦЕСИМА ОДЛУЧИВАЊА И ОСТВАРИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ ПОЛОВА**

Заступљеност жена и мушкараца на мјестима одлучивања у јавној управи, јавним предузећима и установама као и у МЗ није на задовољавајућем нивоу. Жене су у недовољној мјери заступљене како у Скупштини Брчко дистрикта БиХ тако и у извршној власти, односно на мјестима гдје се креирају политике и програми који имају утицај на свакодневни живот грађана.

### **Скупштина Брчко дистрикта Босне и Херцеговине**

Недовољна је заступљеност жена међу посланицима тако да у Скупштини Брчко дистрикта БиХ, од тридесет једног (31) посланика само су три (3) жене или 9,68%.

Предсједник Скупштине, замјеник предсједника, шеф Стручне службе Скупштине, његов замјеник су мушкарци.

Скупштина има осамнаест (18) скупштинских комисија. Жене су заступљене у само седам (7) комисија, а у двије (2) комисије жене су председавајући комисије. Интересантан податак је да жене нису заступљене у Комисији за спровођење Кодекса понашања посланика у Скупштини, Комисији за борбу против корупције, Комисији за младе, Законодавној комисији, Комисији за управу и финансије, Комисији за јавну безбједност и надзор над радом Полиције, Комисији за образовање, спорт, културу и сарадњу са вјерским заједницама, Комисији за праћење рада Владе, институција Дистрикта и представке грађана, Комисији за праћење примјене Пословника, Комисији за споменике, Комисији за европске интеграције.

Иако при Скупштини Брчко дистрикта Босне и Херцеговине постоји Комисија за равноправност полова чија је надлежност, између осталог, да разматра предложене законе и друге прописе са становишта равноправности полова и спречавање дискриминације и разматрање предлога докумената и извјештаја институција Дистрикта који се односе на остваривање равноправности полова, још увијек се не ради џендер мејнстриминг нити се води рачуна о родно одговорном језику. Не води се рачуна о приоритетима и потребама жена и мушкараца при доношењу прописа и стратегија планова, програма и акције друштва ради постизања једнакости полова, а узимајући у обзир посљедице које ће имати на мушкарце и жене. Закони и други акти који се доносе у Скупштини раде се у једном граматичком роду као генеричком појму.

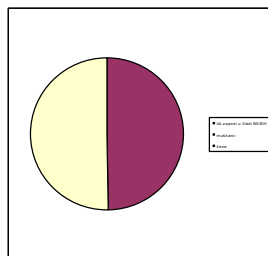
## Влада Брчко дистрикта БиХ

Што се тиче извршне власти функцију градоначелника, замјеника градоначелника, главног координатора, секретара Владе обављају мушкарци, а када су у питању руководећа радна мјеста у органима управе и институцијама, само у два одјељења Владе Брчко дистрикта БиХ од дванаест, жене су шефови одјељења, а од укупно педесет пет (55) позиција руководећих државних службеника, њих петнаест (15) заузимају жене иако је укупан број високообразованих жена већи у односу на мушкарце (748 жена, а 552 мушкараца), док је укупан број запослених приближно једнак, тј. 1.172 мушкараца и 1.179 жена.

Директори Дирекције за финансије, Канцеларије за управљање јавном имовином и Комисије за хартије од вриједности су мушкарци.

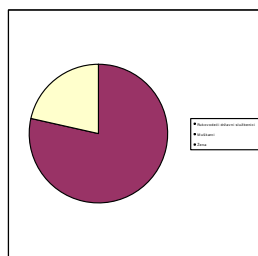
Директор Завода за запошљавање је, такође, мушкарац, мушкарци су, такође, и директори јавних предузећа: *Путеви Брчко*, *Комунално Брчко*, *Лука Брчко*, *Радио Брчко*, *Здравствени центар Брчко*, *Развојно гарантни фонд Брчко дистрикт БиХ*, док се једино на позицији директора Фонда здравственог осигурања налази жена.

Ук. запосл. у Влади Брчко дистрикта БиХ	
Мушкарци	1.172
Жене	1.179

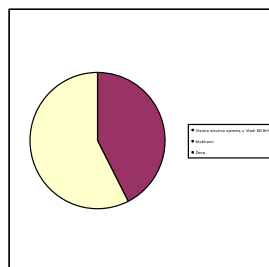




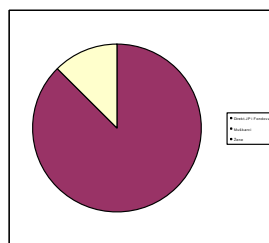
<b>Руководећи државни службеници</b>	
Мушкарци	55
Жена	15



<b>Висока стручна спрема у Влади Брчко дистрикта БиХ</b>	
Мушкарци	552
Жене	748



<b>Директори ЈП и Фондова</b>	
Мушкарци	7
Жене	1



У политичком животу Брчко дистрикта БиХ примјетан је мали број жена које се активно баве политиком иако су као чланице различитих политичких опција евидентирани на партијским листама. Наиме, Изборни закон БиХ, који је дефинисао да се на изборним листама и на локалним и на општим изборима мора наћи минимално 40% жена, обавезао је политичке партије на ангажман жена. Међутим, то не значи да су жене тиме постале политички ангажованије. Разлог за ово можемо тражити у незаинтересованости жена за бављење политиком, а и у политичким партијама које су направиле мало шта за укључивање жена у политику. Незаинтересованост жена за бављење политиком можемо схватити као:

- презаузетост у приватном животу (брига за дјecu, брига за старија лица, вођење домаћинства);
- недостатак интереса за политику због честих конфронтација политичких мишљења, партијске дисциплине, те политике која се не бави свакодневним темама које су значајне женама као и мушкарцима;
- проблем индиректне дискриминације на основу пола од чланова политичких партија, медија, гласача и др.

Од укупно 700 чланова одбора МЗ-а, само је шездесет шест (66) жена, односно 9,43%.

На мјесту предсједника МЗ нема ниједне жене, док је седамдесет осам (78) мушкараца на тим позицијама.

Збирна статистика о члановима управних одбора предузећа у Брчко дистрикту БиХ не постоји. Кад су у питању мјеста у управним одборима, на укупно четрдесет једно (41) мјесто распоређено је једанаест (11) жена што износи 27% жена. Када су у питању мјеста предсједника УО, од укупно осам (8) управних одбора за које су прикупљени подаци, жене су предсједнице УО у једном случају (13%).

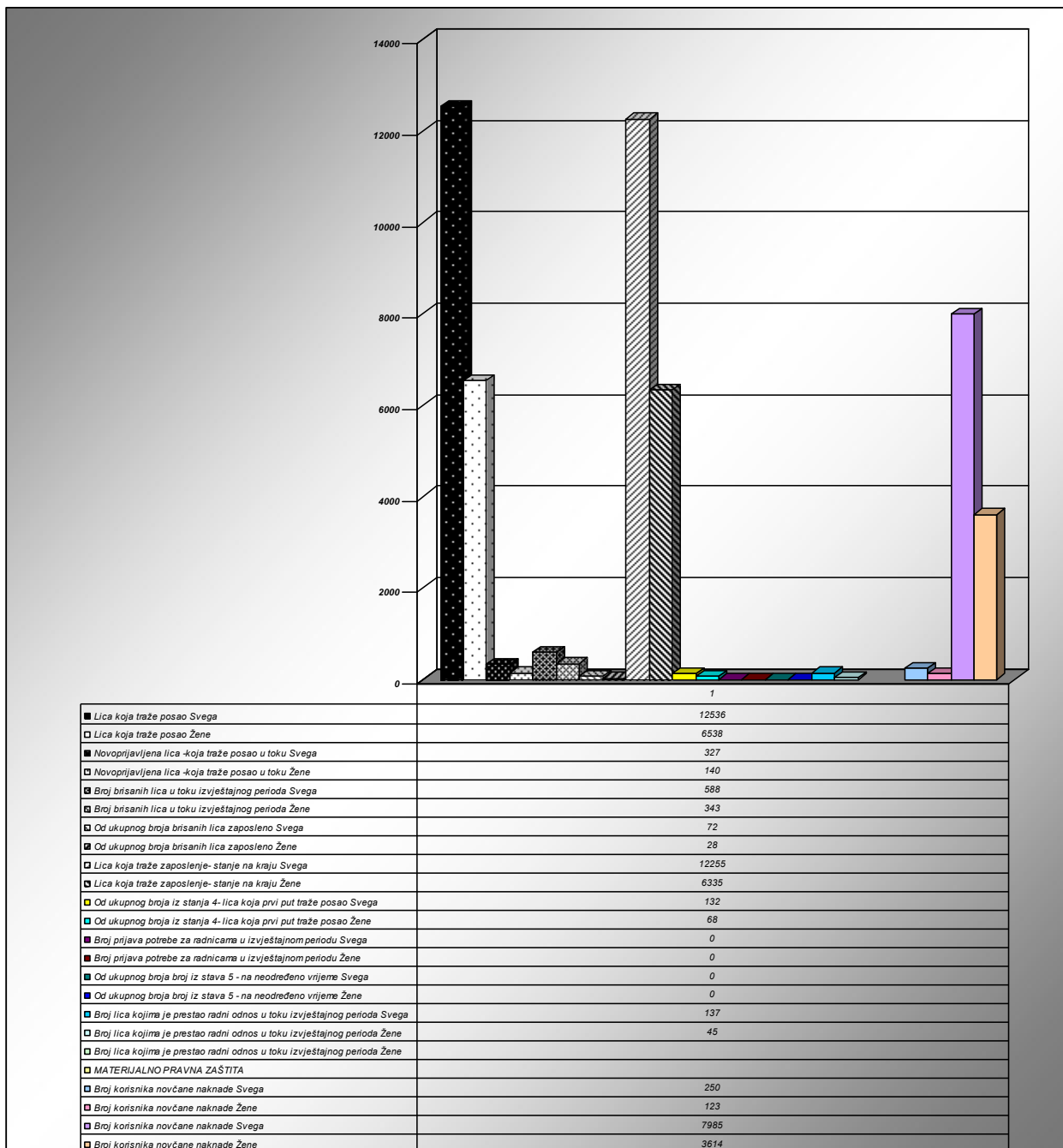
У управним одборима предузећа ЈП „Комунално Брчко“ Брчко дистрикт БиХ и Завода за запошљавање нема жена.

Влада Брчко дистрикта БиХ има представнике у 275 радних група на нивоу БиХ. У име Владе Брчко дистрикта у 126 радних група именоване су жене ( 46%).

Питања од значаја за свакодневни живот у Брчко дистрикту БиХ подједнако су значајна и за мушкарце и за жене, те је важно да се оне равноправно укључе и дају свој допринос при креирању и усвајању, као и спровођењу развојних политика и програма.

### Економија – преглед стања и кретања у локалној економији и тржишту рада

Р. бр.	Апликација – обилежја		Укупно	ВСС	ВШС	ССС	НСС	ВК	КВ	ПК	НК
1	Лица која траже посао	Свега	12536	986	129	374 7	0	64	417 7	19 5	323 8
		Жене	6538	597	60	227 7	0	8	176 3	98	173 5
		Новопријављена лица – која траже посао у току	327	47	1	106	0	2	92	2	77
2.	Број брисаних лица у току извјештајног периода	Свега	588	265	4	125	0	1	67	5	121
		Жене	343	183	2	62	0	0	18	3	75
3.1.	Од укупног броја брисаних лица запослено	Свега	72	15	1	27	0	1	16	1	11
		Жене	28	10	1	9	0	0	4	0	4
4.	Лица која траже запослење – стање на крају	Свега	12255	748	126	372 8	0	65	420 2	19 2	319 4
		Жене	6335	445	59	226 9	0	8	177 7	95	168 2
4.1.	Од укупног броја из стања 4 – лица која први пут траже посао	Свега	132	31	0	38	0	0	33	0	30
		Жене	68	20	0	19	0	0	16	0	13
5.	Број пријава потребе за радницама у извјештајном периоду	Свега	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Жене	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.	Од укупног броја број из става 5 – на неодређено вријеме	Свега	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		Жене	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Број лица којима је престао радни однос у току извјештајног периода	Свега	137	12	1	42	0	2	44	2	34
		Жене	45	9	1	19	0	0	11	0	5
	<b>МАТЕРИЈАЛНО-ПРАВНА ЗАШТИТА</b>										
7.	Број корисника новчане накнаде	Свега	250	68	4	59	0	1	74	2	42
		Жене	123	41	2	36	0	0	28	1	15
8.	Број корисника новчане накнаде	Свега	7985	712	69	252 1	0	34	260 5	11 9	192 5
		Жене	3614	444	27	138 3	0	1	889	50	820



Наслијеђена је пракса да жене у БиХ, углавном, нису власници непокретности као што су куће, станови, земљишта, пољопривредна имања и сл. Разлог за то су дубоко укоријењени традиционални обичаји, ставови и начини понашања, наслијеђени од бројних претходних генерација у свим националним, вјерским и др. заједницама на простору БиХ, па тако и Брчко дистрикту БиХ. Наравно, таква пракса се мијења са повећањем степена образовања жене и њеном материјалном независношћу.

## **Пољопривреда**

Жене на селу имају важну улогу у економском опстанку своје породице и заједнице. Међутим, оне добијају мало или готово нимало признања за своје напоре, и често им је ускраћен приступ резултатима њиховог рада или користима развојног процеса.

Жене на селу немају равноправан положај са мушкарцима. Иако формално имају иста права, не уживају их у истој мјери као мушкарци. То је превасходно посљедица традиције и патријархалних односа у сеоским домаћинствима који жене стављају у подређен положај (што се најочигледније одражава код доношења одлука у домаћинству, управљања кућним буџетом, бављења друштвеним активностима) без обзира на њихов допринос у пољопривредној производњи и породичном животу. Жене на селу трпе економску зависност и одређену врсту социјалне искључености. У Брчко дистрикту БиХ од укупно 2.883 регистрована пољопривредна газдинстава у мање од 20% носиоци пољопривредног газдинства су жене. Унапређивање положаја жена на селу има вишеструки значај из сљедећих разлога: демографско оживљавање села, економско оснаживање села путем развоја пољопривреде и руралног развоја у цјелини, развоја туризма на селу, унапређивања стандарда и услова живота у сеоским срединама.

Одјељење за пољопривреду шумарство и водопривреду Владе Брчко дистрикта БиХ у регистрима које води, Регистру пољопривредних газдинстава и Бази података о подстицају у пољопривредној производњи нема могућност разврставања улазних података по полу. Постоји могућност надоградње постојећих регистара/база података, те се у скоријој будућности могу очекивати тачни подаци о томе колико је жена регистрованих носилаца пољопривредног газдинства те, укупан износ исплаћеног подстицаја разврстан по полу.

## **Привредни развој, спорт и култура**

Према подацима Агенције за статистику Босне и Херцеговине, Подружница/Експозитура Брчко на дан 31. 12. 2013. године број запослених у Брчко дистрикту БиХ износио је 16.095, од чега је 11.610 у правним лицима, а 4.485 код самосталних предузетника. Од 4.485 лица запослених код самосталних предузетника 2.688 односи се на samozапослена лица, а 1.797 на запослена лица.

Из презентованих података види се да се исти не воде по полној структури. Потребно је успоставити статистичке податке по полној структури, те исте убудуће редовно водити. Статистички подаци о запосленим у невладином сектору се не воде, те је исто неопходно успоставити.

Што се тиче броја жена које су власнице приватних предузећа, до тих података је, нажалост, немогуће доћи, јер се не води таква евиденција, иако је вођење статистичких података обавезно сходно Закону о равноправности полова у Босни и Херцеговини.

Међутим, у Програму активне политике запошљавања коју у 2013. и 2014. години спроводи Одјељење за привредни развој, спорт и културу, приватници који планирају запослити лице женског пола добијају у старту већи број бодова, односно имају предност код запошљавања. То је једна конкретна мјера активне политике запошљавања, а која се односи на жене.

Област рада, запошљавања и приступ ресурсима је изузетно сложена са аспекта равноправности полова. Једнаке могућности на тржишту рада и у економском животу, економска независност и могућност доношења одлука унутар економских структура од виталног су значаја за остваривање равноправности полова. Због тога, у овој области треба посветити посебну пажњу при креирању будућих програма мјера, који ће обезбиједити примјену домаћих и међународних стандарда о једнаком третману и могућностима оба пола приликом запослења и услова рада, могућност напредовања у каријери, заштиту материнства и очинства.

Различитих спортских клубова има око 115 и у свима су предсједници мушкарци. Културно-умјетничких друштава бројимо двадесет шест (26), а само у два (2) су жене предсједници.

Одјељење за привредни, развој, спорт и културу не води статистику по полној структури. Подаци у овом документу су секундарни статистички подаци јер су изведени из одлука о дојели грантова у Одјељењу за привредни развој, спорт и културу.

Од додијељених грантова у 2012. години: из сфере спорта додијељена су седамдесет два (72) гранта, од чега двадесет три (23) женама (32%); из области књижевности од двадесет три (23) додијељена гранта девет (9) је припало женама (39%); из области туризма од петнаест (15) додијељених грантова шест (6) је припало женама (40%).

Од додијељених грантова у 2013. години: из сфере спорта додијељена су шездесет два (62) гранта, од тога двадесет четири (24) женама (39%); из области музике, спорта и културе од двадесет два (22) гранта седам (7) (32%) је додијељено женама, те из области туризма од тринаест (13) додијељених грантова седам (7) (54%) је додијељено женама.

## **Образовање**

Предшколско, основно и средње образовање је дјелатност од посебног друштвеног интереса за Брчко дистрикт БиХ и оно је обезбијеђено свим ученицима под једнаким условима, без дискриминације или фаворизовања заснованог на националном, вјерском, полном, политичком, социјалном или било ком другом основу. Основно образовање је обавезно, оно траје девет година, бесплатно је и обезбјеђује се свој дјечи.

Према подацима Агенције за статистику БиХ, Подружница/Експозитура Брчко у три предшколске установе на подручју Брчко дистрикта БиХ школске 2013/2014. године уписано је 473 дјеце од чега 194 дјевојчице и 279 дјечака.

На подручју Брчко дистрикта БиХ постоји тридесет осам (38) основних школа, са укупно 354 одјељења од чега су три (3) комбинована одјељења. Број уписаних ђака у основним школама у школској 2012/2013. години износи 6.321, од чега су 3.057 дјевојчице и 3.264 дјечака.

На почетку школске 2013/2014. године у основне школе уписана су укупно 6.283 ђака од чега 3.063 дјевојчице и 3.220 дјечака, те седамдесет осам (78) ђака са посебним потребама од чега шеснаест (16) дјевојчица и шездесет два (62) дјечака.

У Основној музичкој школи на крају школске 2012/2013. године било је 148 ђака од чега 119 ученица и двадесет девет (29) ученика. Сви ђаци су завршили разред с тим да су у наведеној школској години двадесет три (23) ђака завршила средњу музичку школу од чега деветнаест (19) ученица и четири (4) ученика. На почетку школске 2013/2014. године

Основну музичку школу уписало је 148 ђака и то 102 дјевојчице и четрдесет шест (46) дјечака.

Школске 2013/2014. године у четири (4) средње школе, у четрдесет два (42) одјељења првих разреда уписана су 963 ђака, и то 430 дјевојчица и 533 дјечака, док укупан број уписаних ђака износи **3.873, и то 1.956 дјевојчица и 1.917 дјечака, те 122 понављача од чега четрдесет (40) дјевојчица и осамдесет два (82) дјечака.**

Школске 2012/2013. године шездесет четири (64) ђака су прекинула школовање од чега двадесет седам (27) дјевојчица и тридесет седам (37) дјечака.

Статистички подаци за високо образовање воде се само за уписане студенте на факултетима у Брчком, док се статистички подаци о броју студената који студирају ван Брчко дистрикта БиХ не воде. На факултетима у Брчком у школској 2013/2014. години студира укупно 2.768, што редовних што ванредних, студената од чега 1.239 жена и 1.529 мушкараца.

Послије завршене основне школе сви ђаци настављају своје образовање у средњим школама. Податак колико их након завршеног средњошколског образовања уписује факултет није познат.

У петнаест (15) основних школа на подручју Брчко дистрикта БиХ школу похађа 679 ђака, односно 308 дјевојчица и 371 дјечак. У завршним разредима у четири средње школе тренутно је 998 ђака од чега 502 дјевојке и 496 мушкараца. У Одјељењу за образовање не воде статистику о томе да ли сва дјеца која заврше основну школу наставе школовање (разврстано по полној структури).

Што се тиче структуре запослених важно је истаћи да од укупно 850 запослених, њих 556 односи се на жене, а 294 на мушкарце. Иако је у образовању већи број жена у односу на мушкарце распоред руководећих позиција је такав да већи број руководећих позиција заузимају мушкарци него жене. Од тридесет четири (34) позиције мушкарци су на двадесет двије (22) руководеће позиције, а жене на дванаест (12).

## **Здравство и социјална заштита**

У здравственој установи Брчко дистрикта БиХ жене чине већину, али њихова присутност на позицијама гдје се креира здравствена политика и доносе одлуке редукована је, као и унутар управљачких структура у здравственим установама.

Што се тиче примарне здравствене заштите у току 2012. године (период за који постоје објављени статистички подаци) она је организована на четрдесет (40) мјеста – пунктова на којима је обављено 362.089 љекарских прегледа у ординацијама, те 1.407 кућних посјета. У ординацијама за здравствену заштиту жена обављено је 10.649 прегледа. Циљаних прегледа било је 7.402, и то 4.879 прегледа грлића материце (брис, папатест), 1.528 прегледа дојки, те 4.229 осталих прегледа. Од укупног броја прегледаних жена њих 1.232 су упућене на специјалистички преглед, а 1.709 у лабораторију. Током 2012. године регистровано је 139 жена са туморима и малигним обољењима (C50 – D41).

Статистички подаци о броју мушкараца који болују од рака простате не воде се.

Здравље је кључни елемент за квалитетан живот сваког лица. Здравствени живот зависи, како од биолошких и социјалних, тако и од економских прилика у којима живе жене и мушкарци. Остваривање утврђених права на здравствену заштиту у пракси је условљено

низом баријера које онемогућавају доступност здравственој заштити, као што је, примјера ради неуплаћивање доприноса од стране послодавца, и друге околности. Јако је важно промовисати едукацију и информисање о здрављу и приступу здравственим установама, укључујући сексуално и репродуктивно здравље, планирање породице и слично путем образовног система, здравствених установа и медија.

Социјална заштита у Брчко дистрикту БиХ организована је у оквиру Одјељења за здравство и остале услуге, Пододјељења за социјалну заштиту, гдје се врши пружање стручне и социјалне помоћи у разним облицима лицима која су у стању социјалне потребе. Током 2013. године, према подацима Агенције за статистику БиХ, право на неки од облика социјалне помоћи остварило је укупно 1.286 малољетних лица од чега 559 жена и 272 мушкарца, док је 18.488 пунољетних лица остварило право на неки од облика социјалне помоћи. Пунољетних лица женског пола старосне доби од осамнаест (18) до педесет девет (59) година, у стању социјалне потребе било је 3.890, а са шездесет (60) и више година 4.561, те мушкараца старосне доби од осамнаест (18) до педесет девет (59) година 5.376, а са шездесет (60) и више година 4.661.

Нема података нити релевантних истраживања која би документовала ниво познавања права и процедура за остваривање права из социјалне заштите међу мушкарцима и женама. Потребно је радити на анализама положаја, утврђивању потреба и подршци социјално искљученим групама те усклађивању и имплементацији прописа који се односе на унапређивање положаја лица која се могу третирати као социјално искључена.

Статистички подаци о насиљу у породици нису успостављени с обзиром да Брчко дистрикт БиХ још увијек нема закон о заштити од насиља у породици. Иако поменути закон још увијек није донесен Брчко дистрикт БиХ жртвама насиља у породици пружа неопходну помоћ и има склопљене уговоре са сигурним кућама у које се збрињавају жртве. Неопходно је што прије донијети закон о заштити од насиља у породици, како би се могао успоставити систем поступања, збрињавања и подршке женама жртвама насиља у породици, те спровођење истраживања и успостављање јединствене базе статистичких података о случајевима породичног насиља. Такође, потребно је наставити рад са починиоцима насиља, као и спровођење информативних кампања, укључујући и конкретне поруке дјечацима и мушкарцима о њиховој одговорности у погледу превенције и укидања насиља над дјевојчицама и женама.

Број случајева насиља у породици који је Центар за социјални рад са пријављивачем насиља од 2010. до 2013. године пријавио полицији је сљедећи:

2010. година	седамдесет три (73);
2011. година	шездесет девет (69);
2012. година	педесет осам (58);
2013. година	педесет два (52).

Увођење принципа равноправности полова у све области живота и рада представља испуњење једног од основних принципа из подручја људских права и слобода. Овај принцип није само питање социјалне правичности и праведности, већ представља услов за друштвени и економски развој заједнице.

Питање равноправности полова треба посматрати као међусобно уважавање, подршку и сарадњу свих жена и мушкараца на добробит цијеле заједнице, чиме се испуњавају и све обавезе преузете међународним уговорима, спорзумима, конвенцијама и декларацијама.



**АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У БРЧКО ДИСТРИКТУ БиХ 2015–2016.**

**ОПШТИ ДУГОРОЧНИ ЦИЉ**

**ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂИВАЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ НА ПОДРУЧЈУ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ**

**I . ЛОКАЛНА САМОУПРАВА**

**ДУГОРОЧНИ ЦИЉ:** Изградња и јачање система, механизма и инструмената за постизање равноправности полова

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ	АКТИВНОСТИ (Пројектни ниво)	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИНДИКАТОРИ Показатељи успјешности	АКТЕРИ	МОНИТОРИНГ
1. Јачање капацитета, оперативности и одрживости институционалних механизма за равноправност полова, као и других институција у процесима укључивања принципа равноправности полова на свим нивоима у Брчко дистрикту БиХ	<p>1.1. Организационо и стручно јачање институционалних механизма за равноправност полова (стручне обуке, публикације и дистрибуција едукативних и стручних материјала за унапређивање знања из области равноправности полова)</p> <p>1.2. Израда стратешког плана Брчко дистрикта БиХ за родну равноправност</p> <p>1.3. Успостављање Центра за равноправност полова Брчко дистрикта БиХ</p>	<p>Континуирано</p> <p>До краја 2015.</p> <p>До краја 2015.</p>	<p>Број одржаних обука Број обученог особља</p> <p>Усвојени документат: Стратешки план Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Усвојена Одлука о оснивању центра за равноправност полова у Брчко дистрикту БиХ Успостављен центар за равноправност полова Брчко дистрикта БиХ</p>	<p>Скупштина Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Комисије при Влади и Скупштини Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Градоначелник</p> <p>Влада Брчко дистрикта БиХ</p> <p>НВО</p>	

<p>2. Успостављање система за прикупљање података и објављивање података разврстаних по полу у Брчко дистрикту БиХ</p>	<p>2.1 Успостављање реферата при Влади Брчко дистрикта БиХ и дефинисање начина прикупљања података разврстаних по полу од свих јавних установа, институција, предузећа (јавне установе, институције, предузећа...)</p> <p>2.2. Успостављен систем објављивања статистичких података у свим службама и извјештавање Скупштине Брчко дистрикта БиХ о спроведеној анализи</p>	<p>До краја 2015.</p> <p>До краја 2015.</p>	<p>Успостављен реферат при Влади Брчко дистрикта БиХ за системско прикупљање података разврстаних по полу</p> <p>Успостављена база родне статистике</p> <p>Успостављен систем јавног објављивања података разврстаних по полу</p>	<p>Влада Брчко дистрикта БиХ Скупштина Брчко дистрикта БиХ Кабинет градоначелника шефови одјељења институције Брчко дистрикта БиХ јавна и приватна предузећа консултанти за родну равноправност НВО</p>	
<p>3. Интеграција аспекта родне равноправности у политике, програме и мјере, као и усклађивање аката који се доносе и спроводе на нивоу Брчко дистрикта БиХ</p>	<p>3.1 Обезбјеђивање предуслова за остваривање родне равноправности:</p> <p>3.1.1 Иницирање доношења одлуке о издвајању буџетских средстава за спровођење Акционог плана Брчко дистрикта БиХ, укључујући и суфинансирање активности које су усмјерене ка остваривању циљева овог плана (удружења, НВО и других актера)</p> <p>3.1.2 Анализа локалних политика, програма и мјера из перспективе утицаја на остваривање родне равноправности према областима које су дефинисане Акционим планом Брчко дистрикта БиХ</p>	<p>2015–2016.</p>	<p>У Буџету Брчко дистрикта БиХ планирана средства за спровођење Акционог плана Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Извјештај о одобреним средствима за остваривање Акционог плана Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Број и врста усвојених политика, програма и мјера за остваривање родне равноправности</p> <p>Успостављен систем праћења РР (алат за остварење циљева)</p> <p>Број и врста промјена насталих као резултат анализе</p>	<p>Влада Брчко дистрикта БиХ Скупштина Брчко дистрикта БиХ Кабинет градоначелника шефови одјељења институције Брчко дистрикта БиХ јавна и приватна предузећа консултанти за родну равноправност НВО</p>	

<p>4. Јачање капацитета локалних институција подизањем свијести и знања о родној равноправности у политичком и јавном животу</p> <p>5. Успоставити механизме за програмско и џендер одговорно буџетирање са мјерама унапређивање постојећих и развој нових евиденција</p>	<p>4.1 Иницирање и/или учешће у креирању и спровођењу програма за оснаживање представника институција за спровођење политике једнаких могућности, родног буџетирања и коришћења недискриминаторске терминологије</p>	<p>Континуирано</p> <p>Континуирано</p>	<p>Број реализованих програма Број учесника Број остварених партнерстава</p> <p>Организована презентација стања буџета са аспекта родне равноправности</p>	<p>Влада Брчко дистрикта БиХ Скупштина Брчко дистрикта БиХ Кабинет градоначелника шефови одјељења институције Брчко дистрикта БиХ јавна и приватна предузећа консултанти за родну равноправност НВО Влада Брчко дистрикта (сва одјељења), Дирекција за финансије</p>	
<p><b>II. НАСИЉЕ</b></p> <p><b>ДУГОРОЧНИ ЦИЉ: Превенција и сузбијање насиља над женама у породици и заштита жртава насиља</b></p>					
<p>1. Ефикасна заштита и подршка жртвама насиља у породици</p> <p>2. Елиминисање свих облика насиља над женама и дјевојчицама</p>	<p>1.1. Усвајање специјалног закона о заштити од насиља у породици усклађеног са Истамбулском конвенцијом коју је ратификовала Босна и Херцеговина</p> <p>2.1. Спровођење редовног обавјештавања јавности о систему заштите жена ради информисаности жена о њиховим правима и успостављања повјерења у институције заштите</p>	<p>До краја 2015.</p> <p>континуирано</p>	<p>Успостављена заштита и подршка жртвама насиља у породици</p> <p>Усвојен закон о заштити од насиља у породици Брчко дистрикта БиХ у складу са одредбама Истамбулске конвенције коју је ратификовала Босна и Херцеговина и у који је уграђен:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- начин збрињавања и подршке жртвама насиља у породици</li> <li>- обавезе субјеката заштите</li> <li>- оснивање Фонда за подршку жртвама насиља,</li> <li>- оснивање СОС линије</li> <li>- закључивање уговора са сигурном кућом о спровођењу мјере подршке и збрињавања жртва насиља</li> </ul>	<p>Влада Брчко дистрикта БиХ Скупштина Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Одјељење за здравство и остале услуге</p> <p>Одјељење за образовање</p> <p>Полиција Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Невладине организације специјализоване за област насиља у породици</p> <p>Скупштинска комисија за равноправност полова</p>	<p>Фондација Удружене жене</p>

	2.2. Организовати најмање два пута годишње предавање о ненасилној комуникацији за ђаке основних и средњих школа	Континуирано  Континуирано	- организоване кампање - одржане трибине на сеоском подручју - број емисија на локалним медијима  - одржане радионице - број обухваћених полазника - штампање пропагандног материјала	Радна група за родну равноправност Службеник за етику Владе Брчко дистрикта БиХ, НВО које се баве питањима сузбијања свих видова насиља Одјељење за стручне и административне послове, Одјељење за образовање, Удружења родитеља, НВО	
3. Подизање свијести јавности о праву на живот без насиља	3.1 Иницирати, учествовати у креирању и организовању јавних кампања, трибина и предавања о питањима у вези са остваривањем права на живот без насиља  3.2. Организовати кампању поводом Међународног дана борбе против насиља над женама, 25. новембра, с циљем упознавања са правима жена и превенције насиља	Континуирано  Континуирано	Број реализованих кампања, трибина и предавања Број учесника Број повећаних пријава насиља над женама у породици  Реализована кампања, број учесника у кампањи	Одјељење за здравство и остале услуге Одјељење за образовање Полиција Брчко дистрикта БиХ  Радна група за родну равноправност, Одјељење за здравство, НВО, медији	НВО
<b>III. Здравство</b>					
<b>ДУГОРОЧНИ ЦИЉ: Јачање система и механизма здравствене заштите ради подизања свијести грађана, превенција и рано откривање болести</b>					
1. Заштита и унапређивање здравља жена	1. 1. Едукација жена, нарочито у сеоским домаћинствима, о мјерама здравствене заштите (превенција и сузбијање заразних болести, обезбјеђење и заштита хигијенско-епидемиолошког минимума у свим условима живљења)  1.2. Подизање свијести о потреби скрининга за рано откривање карцинома грлића материце  1.3. Организовати кампању поводом	2015–2016.	Број одржаних кампања Број прегледа	Јавна здрв. уст. НВО, медији	

	Међународног дана здравља, 7. априла, с циљем упознавања са правима пацијената, посебно информисање о примарној здравственој заштити на селу				
2. Унапређивање репродуктивног здравља младих (дјевојака и младића)  3. Промовисање и имплементација програма превенције женског и мушког здравља	2.1. Развој програма за унапређивање репродуктивног здравља младих на принципима родне равноправности  3.1. Иницирање доношења програма мјера за рано откривање и превенцију оболијевања од полно преносивих болести, рака дојке, рака дебелог цријева, рака грлића материце и рака тестиса  3.2. Имплементација програма превенције	2015–2 016.  2015.  континуирано	Имплементација, мин. једном годишње, специјалистичког програма којим се унапређује здравље младих  Број креираних и усвојених програма Број имплементираних програма Број жена и мушкараца	Скупштина Брчко дистрикта Јавна здравствена установа Основне и средње школе  Скупштина Брчко дистрикта Јавна здравствена установа Радна група Основне и средње школе	Скупштинска комисија за равноправност полова  Скупштинска комисија за равноправност полова
<b>IV. ЕКОНОМИЈА</b>					
<b>ДУГОРОЧНИ ЦИЉ: Побољшање економског положаја жена и остваривање родне равноправности</b>					
Равноправан приступ жена и мушкараца економским ресурсима и стварање једнаких могућности за њихово коришћење	1. Доношење / спровођење програма за запошљавање  2. Формирање базе података о предузетништву (жене носиоци) с циљем подстицања предузетништва код дјевојака, младих жена, самохраних мајки, жена са сеоског подручја, жена са инвалидитетом  Редовно прикупљање, анализа и објављивање података разврстаних по полу о учешћу жена и мушкараца на тржишту рада  Спровођење промотивних активности информационих кампања за подизање свијести јавности о праву жена и мушкараца на једнак	До краја 2015.  Континуирано  Континуирано	Успостављена база података  Број реализованих кампања, трибина и предавања  Број учесника	Завод за запошљавање  Одјељење за привредни развој, спорт и културу  Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду	Агенција за статистику – Пословна јединица у Брчком

	приступ запошљавању, тржишту рада и економским ресурсима				
Економско оснаживање жена	<p>Укључивање жена у развој предузетништва</p> <p>Активности на формирању мреже удружења жена која се у програму свога рада баве побољшањем положаја жена у руралним подручјима</p> <p>Активности на укључивању жена у смислу домаће, ручне израде радова који би послужили као неки вид сувенирског блага у сврху етнотуристичке промоције, прије свега руралних подручја Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Едукације везане за покретање агробизниса (развој пластеничке производње, знање и вјештине за повртарску производњу, производњу воћа, брање љековитог биља)</p>	<p>Континуирано</p> <p>2015.</p> <p>Континуирано</p> <p>Континуирано</p>	<p>Број реализованих кампања, трибина и предавања</p> <p>Број учесника</p> <p>Број учесника</p> <p>Број учесника</p>	<p>Удружење привредника, привредни субјекти, НВО</p> <p>Одјељење за привредни развој, спорт и културу, удружења жена, Привредна комора Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Удружење пољопривредника, Асоцијација произвођача, Одјељење за пољопривреду, шумарство и водопривреду, привредни субјекти</p>	<p>Агенција за статистику – Пословна јединица у Брчком</p>
<b>V. ОБРАЗОВАЊЕ</b>					
<b>ДУГОРОЧНИ ЦИЉ: Остваривање родне равноправности у образовању</b>					
1. Интегрисање перспективе родне равноправности у образовању и формирању образовног окружења у складу с принципима родне равноправности	<p>1.1. Подстицање образовних институција да укључе програме неформалног образовања „буди женско клуб“ и „буди мушко клуб“.</p> <p>1.2. Редовно праћење приступа грантовима и стипендијама под истим условима</p> <p>1.3. Успоставити евиденцију података разврстану по полу (ђака, наставног особља, на нивоу Одјељења)</p> <p>1.4. Праћење и извјештавање о појавним</p>	<p>2015–2016.</p> <p>2015–2016.</p>	<p>Успостављена база података поднесених захтјева и одобрених грантова и стипендија разврстана по полу</p> <p>Успостављена база података</p>	<p>Одјељење за образовање</p> <p>Основне и средње школе</p>	

<p>2. Стварање једнаких могућности и приступа образовању за дјевојчице и дјечаке, жене и мушкарце у било којој животној доби, и са истим перспективама за будући професионални живот</p>	<p>облицима насиља на основу пола</p> <p>1.5. Спровођење промотивних активности информативних кампања и кампања подизања свијести јавности о равноправности полова као начело људских права, а с циљем мијењања родних стереотипа приликом избора професионалне оријентације и занимања</p> <p>2.1. Спровођење џендер анализа, стратегија, политика програма и пројеката из области образовања, науке, културе и спорта с циљем утврђивања недостатака, предности, стварних потреба и могућност аспекта равноправности полова</p> <p>2.2. Спровођење анализе наставних планова и програма са аспекта родне равноправности</p> <p>2.3. Редовно прикупљање, анализа и објављивање података разврстаних по полу о приступу и учешћу жена и мушкараца на свим нивоима у образовном систему, науци, спорту, култури</p> <p>2.4. Редовно праћење и процјене приступа оба пола на постдипломским програмима и стицању научних звања – приступ грантовима и стипендијама</p>	<p>Континуирано</p> <p>Континуирано</p>	<p>Број поднесених извјештаја</p> <p>Број спроведених кампања</p> <p>Успостављена база података поднесених захтјева и одобрених грантова разврстаних по полу (односи се на грантове у спорту, култури, науци)</p> <p>Број датих препорука</p> <p>Успостављена база статистичких података</p> <p>Број датих грантова за стицање научних звања разврстаних по полу</p>	<p>НВО, медији</p> <p>НВО, медији</p> <p>Одјељење за образовање, Статистика, НВО које се у свом програму рада баве питањима родне равноправности у спорту, култури и науци</p> <p>Одјељење за образовање Агенција за статистику</p>	
--	--	---	--	---	--

3. Промоција концепта доживотног учења	<p>3.1. Организовање трибина са циљем едукације жена о предностима које пружа образовање</p> <p>3.2. Кампања о важности образовања и запошљавања за квалитет живота и социо-економски развој локалне заједнице и потребе уписа и завршавања средње школе</p> <p>Иницирање и/или организовање округлих столова, јавних расправа, панел-дискусија, те подстицање употребе родно осјетљивог језика</p>	<p>2015–2016.</p> <p>Континуирано</p>	<p>Број одржаних трибина</p> <p>Број учесника</p> <p>Креирани локални програми у области образовања и запошљавања</p>	<p>Одјељење за образовање</p> <p>НВО</p>	
<p><b>VI. ЈАВНИ ЖИВОТ И ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА</b></p> <p><b>ДУГОРОЧНИ ЦИЉ: Повећање учешћа жена у процесима одлучивања и остваривање равноправности полова</b></p>					
1. Стварање потребних предуслова за постизање равноправне заступљености полова у креирању политика и доношењу одлука у структурама власти и одлучивања	<p>Усклађивање закона и других прописа Брчко дистрикта БиХ са Законом о равноправности полова</p> <p>Спровођење анализа о учешћу жена и мушкараца у јавном животу и доношењу одлука</p> <p>Едукација на тему јавни наступ политички ангажовања жене</p>	<p>2015–2016.</p> <p>2015–2016.</p> <p>2015.</p>	<p>Број усклађених закона и других прописа</p> <p>Број објављених извјештаја</p> <p>Жене спремне за јавни наступ</p>	<p>Влада Брчко дистрикта БиХ</p> <p>Скупштина Брчко дистрикта БиХ</p> <p>НВО</p> <p>Медији НВО Политичке партије</p>	



2. Покренути иницијативу код политичких партија с циљем да јасно дефинишу у својим програмима и политикама равноправност полова као основну вриједност партије	Усклађивање политика и програма политичких партија са Законом о равноправности полова БиХ	2015–2016.	Број усвојених политика Број измијењених програма	Политичке партије	
3. Јачање улоге и одговорности медија, спровођење промотивних активности за подизање свијести јавности о важности равноправне заступљености жена и мушкараца на свим нивоима политичког и јавног живота	Одржавање посебних тематских/промотивних емисија везаних за важност равноправне заступљености жена и мушкараца у управљању, процесима одлучивања и представљања	2015–2016.	Број одржаних емисија	Средства информисања	

Број: 01-02- 381/14 -1  
Брчко, 10. децембра 2014. године

ПРЕДСЈЕДНИК  
СКУПШТИНЕ БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ

Ђорђа Којић